

СЕЉАК.

Пожаревац.

15. МАРТА.

ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

ЗА ЦЕЛОКУПНУ ПОЉСКУ ПРИВРЕДУ И КУЉЕВНЕ ПОТРЕБЕ.

Година X.

1880.

ГОДИШЊА ПРЕДПЛАТА:
за Србију 8 динара.

ВЛАСТНИК И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
Др. ЂОРЂЕ РАДИЋ.

ГОДИШЊА ПРЕДПЛАТА:
за Аустро-Угарску . . . 4 фор. а. вр.

„Сељак“ излази сваког 15. и 30. у месецу на читавом табаку. Овогодишњи предплатници добивају на дар велику слику: „НАЈПЛЕМЕНИТИЈЕ ВРОТЕ КОКОШАКА“.

Број 5.

ПРЕДПЛАТА СЕ ШАЉЕ:
из Србије: Уреднику „Сељака“ у Пожаревац,
из Аустро-Угарске, Босне и Херцеговине: књи-
жари Браће Јовановића у Папчево.

Сејање окопавина, прави је благослов за земљорадњу.

С правом можемо рећи, да је сејање окопавина за земљорадњу прави благослов, и ако се још та истина свуд у опште не признаје. Да се не признаје види се и отуда, што велики део земљорадника сеје сразмерно више стрмине, него окопавине и трговачке усеве. Толико ћемо пута видети, где је домаћин једва девети део својих њива засејао окопавином, јер је обично таквом домаћину милија стрмина и нека трговачка биљка, него свака окопавина, па ма она и најиздашнија била; такав домаћин мисли, да су: пшеница, овас и јечам најблагословенији усеви на свету. А то је за цело сасвим погрешна мисао. Напротив, много је издашније гајење окопавина, од гајења стрмних усева; јер, окопавине не дају само пићу за стоку и рану за људе, но се међу окопавинама налазе и многе врло корисне трговачке биљке, које могу више пута исто тако красан приход да даду, као и репица.

Гајењем окопавина могу приходи једног

пољског имања знатно да се повисе, и то непосредно гајењем кромпира, репе (цвекле) итд., као трговачке усеве, а посредно тиме, што се окопавинама њиве непрестаним обрађивањем дотерују и родније постају. При мало само јаснијем проматрању горереченога, види се то, да се

1. сејањем и гајењем окопавина земља побољшава и онда је сасвим излишно, да се њиве угаре. Сејањем и ваљаним обрађивањем окопавина не може ни једна њива да затрави; сваким послом око окопавина чисти се земља, а осим тога се нехотично и подубљује ораница. При гајењу окопавина много је сигурније употребљено и изнешено ђубре, јер не само да добро дејствује на ону окопавину, него нам осигурава и богатију жетву од оних усева, који ће окопавини на истој њиви сљедовати, сад били ти усеви стрмни, детелине, или иначе други усеви, то је све једно, јер сваки од њих долази у добро урађену и приутовљену земљу, где ће још и од окопавине заосталог ђубрета наћи. Осим тога треба и то у обзир узети, да окопавине не нуре (не-

изрињују) тако земљу као стрмине. уљаста биља или предива, јер окопавине својим крупним, дебелим и многим лишћем црпе многу рану из ваздуха и тиме штеде ону у земљи, те је за собом остављају другом усеву, који после њих долази.

У газдалуцима, где се стока израњује и окопавинама, тамо је она далеко напреднија и за сваки рад способнија. За израну сток сеју се и саде окопавине поглавито за зимну израну, ал се и преко лета — употребом лишћа — добива прилична количина зелене пиће. Добро урађена окопавина много је сигурнија у неродним годинама и од саме детелине. Ја сам имао прилике да се о томе уверим и 1866 године, кад је због суше детелина изгорела, а цвекла прекрасан род донела, и сваки домаћин, који је речене године имао доста цвекле (сточне репе) и кромшира, није толико осетио оскудице у сточној пићи као онај, који се само на ливаду и детелиште ослонио. Причаше ми исто то и из ранијих година.

Права је истина, да је у данашњем времену ваљан успех земљорадње и сточарства тесно скопчан са сејањем и гајењем окопавина; оно је основ мјенимом газдовању, следователно и сваком бољем газдовању. Сејањем и гајењем окопавина можемо и од осталих наших усева веће користи имати, пошто се окопавином земља за сваки следећи усев боље приуготовљава. Исто се тако окопавинама и сточарство подиже.

Дао би Бог да сваки наш земљорадник увиди велику корист окопавина, и да их од сада више, на изменце с осталим усевима, сеје, па ће брзо видети далеко већу корист и берићет од свога блага, од својих њива и од свога труда и рада.

Неколико речи о расплоду и гајењу коња у Србији.

(Свршетак из 4. броја).

Успех, који је државна ергела од њеног постанка до сада имала, може се казати, да је према учињеним на њу издатцима доста незнатан.

Ако се упитамо: који су узроци овог неуспеха? онда морамо одговорити ово:

1. *Равнодушност произвођача, да-ли ће он добар или хрђав приплод произвести.*

Наш сељак обзире се у опште при куповини највише на јефтиноћу; он не рачуна рану, с којом би, место што хрђавог коња рани, доброг одрнити могао; он избегава негу, и с тога већином држи, да је произвођење ваљаних коња за њега тешка и прескупа ствар, — зато је баш и нужно да се код произвођача пробуди воља с призрењем на користи, да макар и мало, али увек добре и ваљане коње подижу, јер ће ваљане и скупље продати. Ваља их даље обавестити: да само ваљане кобиле за приплод држе, од којих ће, не само добру ждребад и од ових ваљане коње за своје радове добити, него ће од таковог приплода одгајити и такве коње, који се траже за војску, па и за сам луксус, јер од туда произлази тек права корист за њих, и то ће онда више уливисати на производњу ваљаних коња, него све друго. Но ваљало би поред тога, да дружина за производњу ваљаних коња прихвати продају и куповину добро одгојених коња, и то би онда стварно уверило произвођаче, да им труд и рад у произвођењу ваљаних коња, неће остати без накнаде.

2. *Што наш сељак одвећ мало уважава добру кобилу за приплод.*

Сваки зна, да са хрђаве њиве и код најбољег семена не може изчекивати добру жетву.

Ситна, хрђава кобила, која има и разних мана, врши све радове одвећ лагано, а захтева скоро исту рану, као и добра кобила, а и ждребе од такве кобиле добивено, такођер је ситно и хрђаво. У колико са сељак мање брине за своју кобилу, и у колико је пастув (хајгир) био хрђавији, који је кобилу опасао, у толико ће већих мана имати производ; а сељак као произвођач, имаће од тога сасвим незнатну или скоро никакву корист.

На против пак, кад је ваљана кобила за приплод изабрана и опасена са снажним пастувом, који њој подпуно одговара, па ако је та кобила за време брџавости ваљано негована и довољно рањена, онда се може извесно закључити, да ће домаћин од те своје кобиле добити крупније и ваљаније ждребе, које ће после четврте године, опасено од пастува подједнаке ваљаности, извесно дати још боље и вредније ждребе, а на тај начин и лепе користи произвођачу. Такову кобилу треба сматрати као капитал, који ће сигурне користи доносити.

Још је *Прицелијус* тврдио, да је ситна, слаба и нецелиходно употребљена кобила за приплод, као и хрђаво негована и рањена, нарочито док је суждребна, највећа препрека, која стоји на путу гајењу и напредку ваљане ергеле.

3. *Слаба рана и недовољна нега кобила и ждребади.*

Као што слаба њива слабу жетву даје, исто тако и суждребне кобиле, које се недовољно ране и негују, могу само ситно, мршаво и слабо ждребе дати.

Кад помислимо само, да наши сељаци своје кобиле преко зиме у најбољим околностима само сеном или сламом ране, а да већи део ове јадне стоке мора своју рану изпод снега да изтражује, онда је јасна ствар, да таква рана није и не може бити довољна ни за израну саме кобиле, а камо-ли и за плод у утроби њеној. ОвOME сљедује то, да ждребад у узрасту изостају; а без сумње је ово гладовање и највећа препрека при производњи ваљаних коња.

Енглези истину веле, кад кажу, да крупноћа и ваљаност ждребади зависи од величине зобнице, т. ј. од множине зоблећа.

4. *Прерана употреба ждребади за радове.*

Можемо себи представити како дејствује то, кад ждребад, као што је код нас уобичајено, већ после 8—10 дана пошто се ождребила, уз кобилу на подаљим путовима касају; тако гонење ждребади, при још неразвијеном ступњу узраста, мора штетно упливисати на производњу ваљаних коња. Ма да се каже, да рана навикава на терет и на свакојаку непогоду и да даје коњма већу издржљивост, ипак се несме ни то одрећи, да таква ждребад, што остане у животу, буду издржљива и доста снажна, — опет се зато мора признати, да на жалост, све то бива о трошку самог њиховог развића. При таковој делатности мора се тело знатно усилјавати, а тиме се троши велика снага, која се мора накнадити, јер се с развијањем тела и телесне снаге несме застати, нит' у назад поћи; па још је и то у сумњи, е-да-ли је тако младо тело и кадро накнадити ову истрошену снагу своју и онда, кад би му се и дала потребна рана за то.

Још је шкољивије прерано презање и употреба за теже радове, јер су многе кости, а нарочито цеванице, тек после четврте године савршено и као што ваља очвреле.

5. *Што сељак не пази на време, у које ваља пастув да опасе кобилу.*

Појединим сељацима, који гаје и изводе коње, и који су од становништа пастувског 1—2 сата само удаљени, мучно је и управ незгодно је доћи баш у оно време, кад су им се кобиле раснасле, те да приме пастува; и они, кад је лепо време у то доба, волију да га употребе на посвршавање својих полова, него-ли на ову цел. Дођу-ли пак по кишовитом времену, онда кобиле неће да приме пастува, или због кишовитог времена, или може бити зато, што је време њеног жара прошло. И ако се то један пут, па и други пут домаћину догоди, они после постају савим равнодушни према томе, хоће-ли њихове кобиле остати суждребне од ваљаног пастува или сељачког кржљавца. Шта више, предпоставиће, због своје удобности, обичне сељачке пастуве најбољем државном пастуву, јер се око сељачких пастува имају далеко мање да труде, него ли док до државног дођу.

6. *Погрешан избор пастува.*

Свака земља има свој укус, па код произвођења коња у једној земљи, мора се при набавци пастува са стране за домаћи приплод пазити не само на то, да се изберу такви пастуви, који би са домаћим кобилама ваљан и употребљив приплод давали, него и на то, да за приплод изабрани пастуви и укусу сељака одговарају, и да се по свом соју згодно могу употребити за њихове обичне радове.

Кад већ решимо за сој (пасму) коња, који желимо у ергели имати, онда треба пастуве увек подједнаког соја, подједнаке крви и подједнаке јачине одгајивати и набављати, а никако не треба мешати, те их час из једне, час из друге пасме узимати.

Произвођење коња у земљи мора се по опредељеном систему, по положеном и усвојеном плану и по неборимим начелима науке вршити и продужавати, а пастуви што ће се за приплод употребити несмеду се случајно и овлашно производити.

Позната је ствар, да сојеви коња, које хоћемо да мелезимо (смешамо), несмеду бити разнолики, ако се хоће на добар производ да рачуна. С тога су домаће кобиле меродавне, и према њима се морамо управљати и по њима решити: благородност, крупноћу, јачину и склоп пастува.

Наш сељак употребљује коње највише за

јахање и теглење, и пошто је наша земља највише брдовита, и код још доста хрђавих путова наших, мање или више, то су два главна начина, на које се наши коњи употребљују.

К томе је познато да наш сељак одвећ слабо негује коње, и да ови морају при извесној хрђавој рани тешке терете да вуку. Према томе не може ни бити разговора о једнакости и сродности крви и соја, кад би се н. пр. за подмирење преднаведених потреба и за облагорођење земаљског соја, узимали пунокрвни енглески пастуви, који баш од свију сојева понајвише зактевају добру шталску негу и најбољу рану за своје развиће, и који су понајвише само за трку, а никако нису за товаре ни за теглење, исто тако, као што и нису за јахање у брдским пределима.

Нецелисходним укрштањем и спаривањем разноликих сојева, наши би произвођачи и оно мало употребљивих својстава, што у коњима имају, на брзо упропастили, и на тај начин не би могли никада изчекивати добар приплод.

Сваки сељак, по свом местном обичају, избегава спаривање своје кобиле са врло разноликим пастувом, без да зна, за што то чини. Он радије узима пастува од свог комшије за опасивање својих кобила, а то зато, што зна, да ће ждребад коју отуда добије, бити налик на ждребад и коње, које његов комшија од истог пастува има, и да ће се ови коњи моћи с коришћу употребити за његове радове. А на против, незнајући ништа о својствима пастува из државне ергеле, и видећи да између његове кобиле и таког пастува постоји велика разлика, — неће да подведе своју кобилу под тог пастува, јер се боји хрђаве пасме.

О манипулацији при државној једној ергели вели *Justus*: „Укрштањем врло се споро долази до поболшања коњског соја, кад се спарују коњи полукрвни и смешаног порекла; а поболшање соја не да се никако ни постићи, кад се приплод ових укрштених крви са приплодом других смешаних укрштања спарује, и кад се пастуви помешане крви за даљу производњу употребљују“.

У природи саме ствари лежи, да пастуви, који се употребљују за укрштање, морају имати така својства, која соју оног коња, што га имамо, недостају, — а морају: по крупноћи и јачини, по њиховим једноликим особинама и својствима једно другом одговарати, а несмеду никако бити један према другоме противне природе.

Је-ли могуће ово постићи ако начин при одгајивању коња остане исти, који је и до сада био, и ако облагорођење земаљског соја коња остане поглавито само у рукама оних људи, који у овоме послу нису довољно обавештени, а још су мање кадри, да коње по својствима њиховим у опште цене, и можда о разним начинима, како се ваљани коњи и ждребад гаје, ни чули нису — то је питање, на које, после напред изложеног, није тешко одговорити.

Зато је пре свега нужно, да се државни ергелски завод упути на рационално усавршавање својих производа и то с људма са нужном спремом, знањем и вољом, по

правилама и начелима освештаним искуством и науком о произвођењу ваљаних коња; а затим ваља по могућству примењивати у земљи оно, што смо напред изложили, на добар успех неће изостати, а корист ће отуда бити општа и знатна.

Тако бар ми мислимо.

Руменика.

Руменика.

(*Trifolium incarnatum*. Incarnatklec)

(са сликом).

Међу једногодним детелинама, извреним за израну стоке, заслужује и *Руменика* једно од првих места, па с тога и намеравамо овим редцима, да ју с нашим сељацима боље и изближе упознамо.

У јужним пределима, а наине у Италији, у Зети, Бјелопавлићима и црногорском приморју, расте ова детелина по свима ливадама дивља, и у време цветања, које обично траје од месеца маја до Преображења, бљеште ливаде од руменила руменикиног цвета. У Швајцарској, Француској и јужној Угарској се ју руменику на већим просторима и добивају од ње прекрасну шићу за стоку, нарочито за коње, краве музаре и овце.

Руменике има у две врсте: *красно-црвена* руменика (*Trif. incarnatum atropurpureum*) и *бледа* или *бела* руменика (*Trif. incarnatum album*). У ове је последње и семе бело, те се од црвене и тиме распознавати може. И од једне и од друге има *ране* и *позне*. Између једне и друге разлика је у доспевању, т. ј. у сазревању, у 4 до 5 недеља. Слика наша представља једну цветану гранчицу у правој својој величини.

У *руменике* је стабло до 75 центиметра високо, мањаво, као што је и лишће мањаво; лишће је округласто и тупастим вршком снабдевено.

Семе је прилично кружно, јајасто, црвенкасто-жуто или угасито-црвено. У један килограм иду од прилике 267.009 зрна.

Ако није време посве суво, онда ниче семе врло добро и подједнако, а и младе биљке развијају се врло нагло; с јесени посејана

руменика врло се јако бокори, и то на тај начин, да из главе потеряју ружасто по 4, 6, 8 и више изданака, који с јесени остану кратки и тек с пролећа почну да бујају.

С пролећа посејана руменика тешко се бокори, јер стабло одма у висину порасте; а од ницања до зрелог семена треба 20 недеља само, па за то кратко време не може да се бокори, јер сва снага мора сад да иде у развиће лишћа, цвета и семена.

И с јесени посејана руменика не расте дуже од 20 недеља, јер само месец септембар, октобар и половину новембра, па онда опет половину месеца марта, месеца априла и половину месеца маја рачунати морамо, само

што се биљка од половине новембра до половине маја задржи у растењу, па ону добивену рану употреби за то време за образовање изданака, који ће онда с пролећа за образовање лишћа и других делова наглије да порасте. С јесени посејана руменика много је изданција, али је опет с друге стране несигурна с тога, што лако измрзне и што је „голаћи“ (голи пужеви) уништити могу.

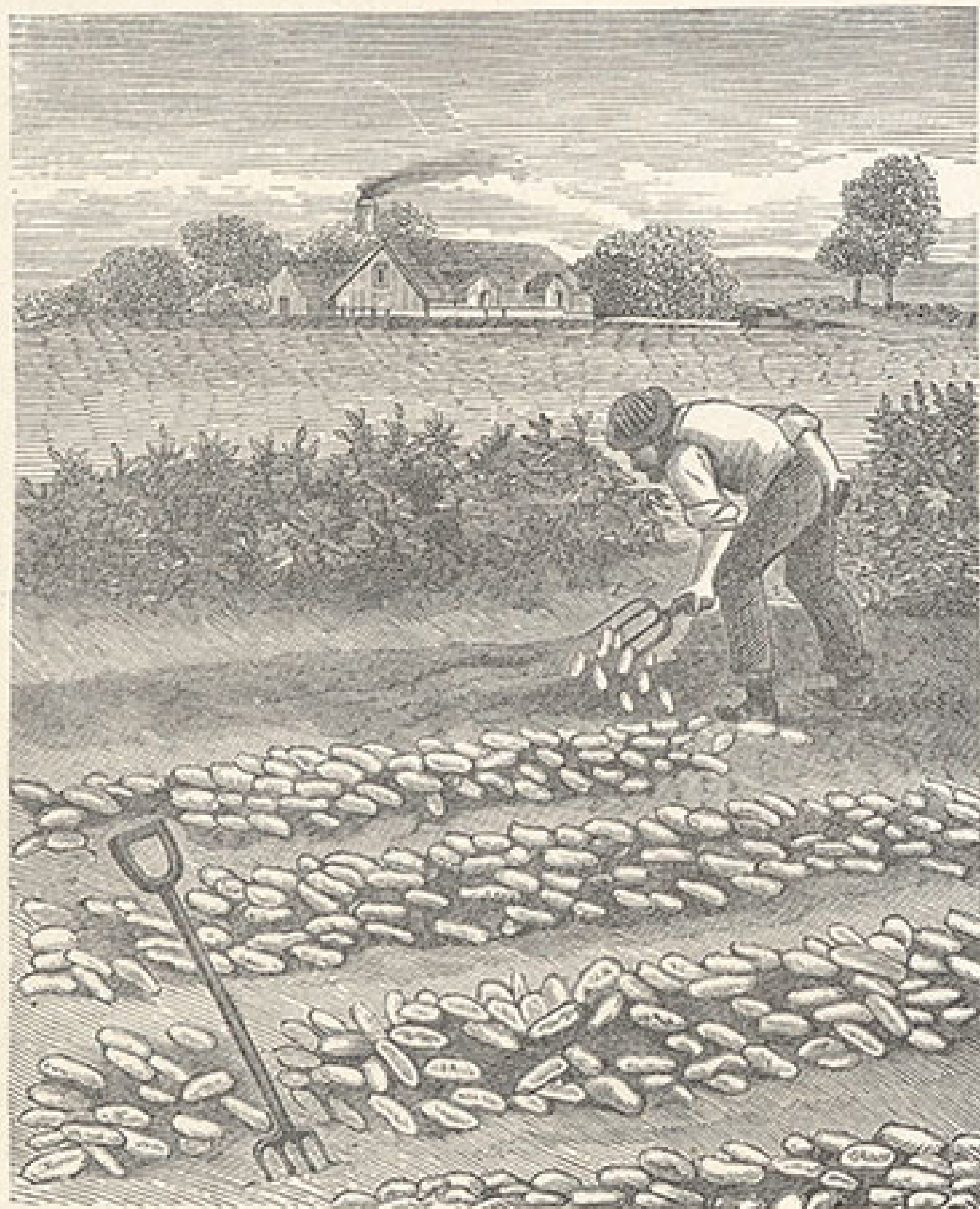
Месеца августа посејана руменика лепо се убокори до октобра, и онда почне да цвета месеца маја ил јуна, а јула ил августа сазрене семе на њој. Месеца априла

посејана цвета јула или августа, а сазрева септембра.

Класаст цвет порасте до зрелости 7 центиметара.

Руменика страда много од својих непријатеља, који је више пута униште.

Од трава јој је најопаснија *ширевина*, која јој силну рану одузима, усљед чега не може руменика снажно да порашћује и оснажена у зиму да уђе, па на тај начин много лакше

Нова врста крошпира „*Матум бонум*“.

зимним непогодама подлегне. С тога не треба сејати руменику на пиревином затрављену њиву.

И *вильна косица* (преденце) наилази понекад на руменику, али не може толико да јој шкоди с тога, што нема довољно времена за развиће.

Од животиња доста јој може квара да нанесе, ако је лето топло, *бувач*.

Много шкодљивији бива руменики у влажним годинама „*голак*“, који може понекад сву руменику да обрети. Где видимо највише бала, онде треба посипати ситно исецкане сламе, плеве, ситног креча, пенела итд. Голаћи могу се помицати само помоћу оних бала, које од себе узпут издају. Што је год пут сувљи, тим више бала морају од себе издавати, те да се с једног места на друго одмаћи могу; али их то пуштање бала много слаби, и кад се оне горенаведене твари, које оне бале унијају, по њиховим путовима посну, онда морају много више бала од себе избацити, усљед чега ослабе и угину.

Јесења ил пролетња суша врло штетно упливишу на развиће руменике, и у пределима, где су строге зиме, можемо руменику од смрзли сачувати, кад шњеним семеном помешамо мало ражи или репице. Ови је усеви закриле и заштите од суве и строге зиме.

Што се земље тиче, она мање упливише на успевање руменике, само ако има довољно ране; главније је овде поднебије. Ако је поднебије влажно и иначе угодно, може земља и слабија бити.

У опште расте руменика у свакој земљи, само ако није ова тешка, одвише ладна и много подводна. Најбоља је пак добра пловача са мало креча. У влажнијим пределима добро успева руменика и у пескуши и кречуши.

После неког ђубреног усева најбоље успева; јер и ако неусловљава руменика за њено ваљано успевање нарочито предходно ђубрење, ипак треба и за њу да се ђубрета у земљи нађе, ако желимо добру жетву, а после ове још и добру понашу.

После оне с јесени посејане руменике, можемо с пролећа, пошто је покосимо, још доста рано посејати ситну проју или овас.

После 4—6 година можемо опет посејати руменику на исту њиву, али пре не. Руменика у опште не нури толико земљу, и после ње

врло добро успевају скоро сви наши питоми усеви.

Ако хоћемо с јесени да је усејемо, онда треба стрњику што пре превалити — преорати — да би могла до времена сејања у неколико иструнути, и да се травуљина уништи.

Хоћемо ли пак с пролећа да је усејемо, онда треба пред зиму стрњику превалити, с пролећа само добро предрљати и одма усејати.

За један хектар простора, треба узети 20 до 40 килограма семена. Ова се разлика управља по земљи и времену кад је сејемо. На јачој земљи треба мање, на слабијој више; ако раније сејемо, треба ће нам мање семена, а доцније више; за јесење сејање мање, за пролетње више.

Семе треба да је лањско, т. ј. само једну годину старо, јер му често друге године клицавост нестаје. Ово се све разуме за сасвим чисто семе.

Ако хоћемо на једну исту њиву да сејемо руменику две године изастошце, онда је треба косити кад је у половини класа семе сазрело, које ће се отрести и неће га требати нарочито сејати. Овај самораст је и много чвршћи и бољи идуће године.

Руменика је добра и онда, кад узре, јер јој је и лишће и стабло довољно меко и питаво, а уштеди се посао орања и сејања, само је треба предрљати.

Нега за време растења састоји се једино у томе, да се усев с пролећа, ако је у лакој земљи усејан, ваљком преваља, а ако је раније усејан, није ни то нужно.

Осим тога, ако је руменика посејана на снажној земљи, може до месеца октобра толико порастети, да се може или понасти или покосити, да развијена већ руменика узалуду не труне, но да се корисно употреби. Но при том треба и на то пазити, да се здраво не понасе нит до земље покоси, како неби „*ћелава*“ у зиму ступила, и усљед тога иструла.

Оно је најбоље да се покоси онда, кад почне да цвета; онда је најбоља и најпитавија. Али кад узмемо у обзир горенаведене користи кад је у пола зрелу покосимо, онда је за нас тај начин пробитачнији.

С једног хектара можемо добити 12.000 до 18.000 килограма зелене пиће, или 2400 до 3600 килограма сена, а ако је у семе пустимо, онда 300—400 килограма семена, које се у велико по 190 динара 100 килограма

продаје, а крми се по 2¹/₂ динара килограм, разуме се добро семе, а лошије је и јевтиније.

Ову детелину препоручујемо нашим сељацима.

О једном чудноватом средству,

којим се кокошке одучавају да не лежу на јаја.

Приближује се време, кад хоће кокошке на неколико својих „нанесених“ јаја да „лежу“, а услед тога нагона престану одма даље да „носе“, — па с тога хоћу да саопштим читаоцима овога листа једно врло чудновато средство, којим ће своје кокошке одучити од „лежања“ и које је средство штованим читаоцима заиста сасвим непознато.

Шетајући се једном по околини вароши Шлезвига, угледах на једној ливади неколико кокошака, где као помањене скачу, бацајући главу на леђа. Кад сам им се мало приближио, угледах на леђима ових манитих кокошака један мали свежањ сламе, колико би се, од прилике, у доброј руци ухватити могло. Чудио сам се и размишљао, што ће, Боже драги, да значи овај украс на овим кокошкама? Ал бадава, не могах томе цељ погодити. Вратим се у гостионицу натраг и одпочнем причати гостионичару што сам на пољу видио, а овај ми рече: да су то кокошке његове, и да им ону сламу зато на леђа привезује, да не „лежу“ на јаја, јер вели треба да „носе“ и даље, а за „лежење“ изаберем друге, које слабије носе, а које добро „носе“, те одвраћам од „лежења“. Он настави даље да ми прича:

„Кад се која кокошка „разквоца“, а ја је немислим насађивати, онда јој онакав свежањ сламе на леђа привежем. Како разквоцала кокошка осети оно бreme на леђи, остави гњездо и чини све и сва, само да се оног, истина лаког, ал опет непријатног бремена опрости. Али узалудо јој сва мука, не може да га се опрости сама; два три дана мучи се свакојако, па кад види да јој је све бадава што чини, а она подлегне својој судбини и остави бreme на леђима да стоји. За то време није никако на гњездо седала, па је на њега у оној њеној забуну и заборавила; после тога времена скинем ту сламу с кокошке и она почне кроз неки дан опет на ново да „носи“.

Овако ми причаше гостионичар.

Вратив се дома с мога пута, опробам ја

ово средство на двема кокошкама, које сам као добре квочке познавао, и које су већ пре четир дана одпочеле да квоцају и престале да „носе“. Добро средство моје пробе показа се одма. Обе кокошке трчаше са својим бременима као помањене по авлији оно прво поподне, кад сам им сламу привезао, неједоше и непише ништа, а другог дана беше већ много мирнији, али неодоше више на гњездо натраг. Трећег дана скинем им бремена с леђа, и обема не паде више, после тога времена, на ум да лежу; по некад само чух мало, али кратког квоцања. Одма за тим одпочеше на ново да „носе“.

После неколико дана разквоца се трећа ми кокошка; ја поступим исто онако, али с почетка нипоможе моје средство, кокошка и не осврћући се на своје бreme, оде на гњездо и седе на јаја. Али се у томе и ја нечему прisetих, те јој привежем и други свежањ сламе, и ово помогне! После два дана и три ноћи скинем јој сламу с леђи, и кокошка не оде више на гњездо.

Препоручујем и нашим домаћицама да ово опробају и молим да резултат њихове пробе уреднику овога листа саопште.

Нова врста кромпира, звана: „Магнум бонум“.

(са сликом).

Број нових и добрих врсти кромпира, множи се с године на годину непрестано. Од прошле године имамо да препоручимо једну нову врсту, коју због своје плодности и добротe назваше латинским именом „*Магнум бонум*“. Прошле године показа се ова врста на више места, где су опити шњом чињени, да је од најплоднијих врсти, која неподлеже досадањим болестима. Врсту ову донеше у средњу Европу из Енглеске, куда је пре неколико година из Чине пренеше.

Известилац један, који је био од немачке владе изаслат на излог у Лондон прошле године да види и опише све боље врсте кромпира, који буду изложени, јер су на том излогу само кромпири изложени били, — рекао је за ову врсту кромпира ово: „Пошто сам разгледао све изложене врсте — беше их 59 — и прочитао извешћа од њихових излагача

обишао сам сва поља око Лондона, која кромпиром засађена беше, и нашао сам, да су кртоле овога кромпира најздравије биле, и кад су раденици ископавали кућице, да је ова врста и најроднија била“.

Бечки семенар Вајрингер¹ има добро очуваних и подпуно здравих кртола ове врсте кромпира, које по 1 динар килограм продаје. — Ко би дакле желио ову врсту кромпира имати, тај нека се с поуздањем обрати на горњег семенара, ког ми од више година као ваљана и поуздана човека познајемо.

СИТНИЦЕ.

— Дуван против гусеница и бувача. Изврени немачки повртар *Мајер* прича, како је гусенице и буваче с купуса, ротквица и расада утамањо или их растерао дуваном. Треба вели, истући суво дуванско лишће у ситни прах, на тим прахом посути оно поврће, на ком се речени непријатељи нашега поврћа налазе.

— Дуванска цеђ шкоди говедама. Лекарске новине опомињу сваког домаћина, да неупотребљује дуванску цеђ против *вашију* код говеда, јер дуванска цеђ има у себи много отровног *никотина*, који може врло лако да нанесе говечету смрт. У једном саском селу изгубио је домаћин један 3 вола с тога, што их је против *вашију* јаком дуванском цеђу трљао.

— Да одржиш дуго свежа јаја. „Fundgrube“ препоручује за то следећи начин: Узми, вели речени лист, једну корпу (крошњу), и послажи у њу јаја тако, да свако буде врхом доле обрнуто. На овај начин напуњену корпу обеси у ошак, где ће на јаја умерен дим долазити. На овај начин одрже се добро јаја до идућег лета.

— Средство против листних *вашију*. Узми *алоје* (у апотеци) и расточи га у води, на тим мажи, помоћу мале четкице или једног пера, оно лишће, на ком се речени гад налази.

— Да глаткосту салату више недеља свежу и лепу одржиш, извади је из земље са жилом заједно, па је забоди у влажан песак у подруму; у земљи остављена потерала би у семе, а овако неће.

¹ Адреса му је: Н. Weyringer, Wien, Rothenthurmstrasse 26.

С М Е С И Ц Е.

* О подковици. По мњењу енглеских стручњака, ништа није тако тешко оправдати, као употребу подковице. Не само да је тај обичај, да се гвожђе клинцима на копиту прикива, копити шкодљив, него је сигурно и узрок многим болестима, које се на коњским копитама и костима указују. — Једне немачке новине мисле за сигурно, да би коњска копита отврднела и да би се навикла, да по најтврђој калдрми и без подковица трчи. — Први опити у том погледу чиниће се са ждребадима, који нису никад подкивани били. На сваки случај хоће да укину подкивање јахањих коња, који и онако лаке товари имају да носе; а код товарних (теглењих) коња, хоће, у место гвоздених подковица, да употребе неко друго, мање шкодљиво средство за чување копита, ако би се при опиту показало, да је копити неопходно нужна нека заштита против случајних општета.

Г. Јов. Стеф—ћу у Ниш. Све оне књиге можете добити у књижара Валожића у Београду, а за „Сељака“ означена је цена на свом месту.

Г. Љуб. П—ћу у Н. За послата 2 динара, платили смо 40 динарских пара за поштарину. Ми вам учтиво примећујемо, да на „Сељака“ *непримамо* на 3 месеца предплату; то је јасно речено и у позиву на предплату; даље, *Ви сте дужни пошту плаћати*, јер кад би ми пошту плаћали, онда би Вам морали давати „Сељака“, по одбитку поштарине, за 6 динара и 40 дин. пара, а то не можемо чинити.

Ово исто нека важи и за другу посподу предплатнике, који се на 3 месеца предплатише, исто тако и за оне, који нам неизабена писма шаљу.

Г. П. П—ћу у Ч. Не може бити ништа.

Г. Јевр. Дан—ћу у Б. Покушајте на другом месту, јер за наш лист није онај чланак. Ми вам га невредимог повраћамо.

Г. Јов. Ст. у Н. С. Мило ће нам бити, да и из Вашег пера у наш лист што уврстити узмогнемо.

Г. Стан. Јер—ћу у Ш. Није.